

פרשת תרומה – מי ראוי ללמוד תורה

בפרשת תרומה כתוב הציווי להכין את כלי המקדש, הכלי הראשון הוא הארון.

על עשיית הארון נאמר: "וציפית אותו זהב טהור, מבית ומחוץ תצפנו" (כה יא). הארון היה עשוי מעצי שיטים מצופים זהב מבפנים ומבחוץ. למרות שלא פתחו את הארון והיה אפשר להשאיר את חללו הפנימי בלי ציפוי של זהב ולחסוך בהוצאות, התורה מצווה לצפות בזהב גם מבפנים, כדי שמה שיראה מבחוץ יראה גם מבפנים.

את הציווי לצפות את הארון בזהב מבחוץ ומבפנים דרש רבא במסכת יומא(עב:) על תלמיד חכם. וכך הוא דרש: כל תלמיד חכם שאין תוכו כבדו, אינו תלמיד חכם.

מי שכלפי בחוץ מתנהג אחרת מכפי שהוא מתנהג כאשר לא רואים אותו, אינו יכול להחשיב עצמו כתלמיד חכם.

במסכת ברכות (כח.) מסופר שרבן גמליאל שהיה נשיא הסנהדרין הכריז שכל תלמיד שאין תוכו כבדו שלא יכנס לבית המדרש. אחרי שהורידו את רבן גמליאל מנשיאותו ומינו את רבי אלעזר בן עזריה, פתח רבי אלעזר בן עזריה את דלתות בית המדרש ואמר שכל אחד יכול להיכנס וללמוד. באותו היום נוספו עוד ארבע מאות ספסלים בבית המדרש מריבוי התלמידים, ויש אומרים שנוספו עוד שבע מאות ספסלים. כשרבן גמליאל ראה את הכמות הרבה של התלמידים שנוספו לבית המדרש, חלשה דעתו וחשש שאולי בדרישתו הקפדנית מנע תורה מישראל, הראו לו בחלום כדים לבנים מלאים אפר, לרמז לו שאותם תלמידים שנוספו הם תלמידים ריקים חסרי ערך. אבל מוסיפה הגמרא שלא כך היה הדבר, התלמידים שנוספו היו טובים וראויים, ומה שהראו לרבן גמליאל בחלום שהם לא ראויים, זה היה רק כדי להרגיע אותו שלא יצטער יותר מיד.

המחלוקת החינוכית בין רבן גמליאל לרבי אלעזר בן עזריה קיימת עד היום, יש ישיבות שמקבלות רק תלמידים מצוינים בעלי כישרונות, ויש ישיבות שמקבלות גם תלמידים שהם חלשים ברמתם הלימודית, ומסתבר שלאורך שנות לימוד דווקא אותם תלמידים חלשים שהשקיעו הרבה, הגיעו להישגים גבוהים ולמקומות עבודה משמעותיים, ואילו אותם מצוינים לא ניצלו את הכישורים שלהם ובסוף מצאו את עצמם נחותים לעומת החלשים.

ועל כך אמרו רבותינו במסכת נדרים (פא.): היזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה.

והסבירו המפרשים שאין הכוונה רק בעניים מכסף, אלא יש להיזהר גם בעניים מדעת, משום שסופם להיות מורי הוראה בישראל.

דוגמא לכך הוא רבי עקיבא. במסכת כתובות (סב.) מסופר על רבי עקיבא שהיה רועה וכשרחל ביתו של כלבא שבוע התחתנה אתו, אבא שלה הוציאה מביתו ונדר שלא תהנה מנכסיו, וכל זה בגלל שרבי עקיבא היה עם הארץ שלא ידע לקרוא ולכתוב ושנא תלמידי חכמים, כפי שמסופר במסכת פסחים (מט:).

בירושלמי מסכת שבת (פרק ו הלכה א) מסופר על רבי עקיבא שבגיל ארבעים הלך עם בנו לבית הספר ויחד התחילו ללמוד לקרוא ולכתוב, ובכוח ההתמדה שלו זכה רבי עקיבא להיות מגדולי התנאים והיו לו עשרים וארבעה אלף תלמידים.

באבות דרבי נתן (כא) מסופר על רבי עקיבא שכשהיה לומד עם תלמידיו ונזכר במה שעשה בצעירותו, כשהיה עם הארץ, אמר: מודה אני לפניך ה' אלוקי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקי מיושבי קרנות.

שנזכה שתהיה גם בנו אהבת תורה ויראת שמים.